

Отже, можна зробити висновок, що нашим обов'язком є піклування про рідну мову. А держава, у свою чергу, повинна сприяти підвищенню культури мовлення у суспільстві та освіті. Це позитивно вплине на загальну культуру і зробить більш моральним суспільство. Ми зобов'язані зберегти нашу чудову мову, на якій писали наші попередники, збагатити її, а потім передати нашим нащадкам.

1. Левчук Л. Т. Історія світової культури. Київ: Либідь, 1994 р. 310 с.
2. Історія красномовства. К., 2000.
3. Українська та зарубіжна культура. Підручник. К., 1999.

Хмеленко К. М.

здобувач вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету

Левін О. Л.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ, ОЗНАКИ, ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Теорія правової держави — це синтез концептуальних ідей та концепцій її природи, ознак, принципів, як демократичної, соціальної держави в якій панує право. Вона є результатом світового прогресивного розвитку учень про державу в межах людського виміру та загально соціальної справедливості [1].

Основними принципами і ознаками правової держави є:

1.Верховенство права (стаття 2 Конституції України): правова держава – це держава, яка контролювана правом. Основним засобом такого контролю є конституція, що розглядається як юридичне втілення суспільного договору. Верховенство права також передбачає, що за своїм змістом закони не виходять за ті правові межі, які встановлені для втручання держави в життя індивіда і громадянського суспільства [2];

2.Правова рівність (стаття 24 Конституції України): громадяни, які є рівними перед законом, мають однакові права й обов'язки, несуть однакову відповідальність за порушення чинного законодавства незалежно від їхнього соціального походження, матеріального становища, расової, національної, конфесійної та іншої належності [2];

3.Пріоритет індивідуальних прав людини перед правами будь-якої

спільноти: у неправових державах перевагу надають правам спільноти, а не правам індивіда, правам держави, а неправам суспільства. Саме це співвідношення пріоритет і в найбільш яскраво демонструє відмінності західної і східної, демократичної і недемократичної політичних культур [2];

4. Гарантування й охорона прав та свобод людини і громадянина, створення умов для їх якомога повної реалізації: у статті 3 Конституції України зокрема сказано: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [2];

5. Принцип взаємної відповідальності держави й особи: передбачається юридична відповідальність посадових осіб держави за порушення прав і свобод особи (стаття 56 Конституції України), право в судовому порядку оскаржувати їхні неправомірні дії (стаття 55 Конституції України) [2];

6. Принцип поділу державної влади на законодавчу, виконавчу і судову, кожна з яких має бути відносно самостійною й врівноважувати інші (стаття 6 Конституції України)[2];

7. Презумпція невинуватості: згідно статті 62 Конституції України: «Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду» [3].

Синтезуючими факторами формування України як правової держави є: правосвідомість та правова культура [4].

Варто зауважити, що правосвідомість безпосередньо стосується політики державної влади, виявляючись через розуміння цієї політики та ставлення до неї з позиції принципу правомірності та справедливості. Вона нерозривно пов'язана з процесом легітимації та демократизації публічної влади, і притаманна всім членам громадянського суспільства, які є активними учасниками державних політичних процесів. цей підвид правосвідомості має суттєвий вплив на політичний процес, проте одночасно зазнає його впливу. Як зазначає В. Ковальчук, у даному випадку можна виокремити особливий різновид правосвідомості – громадянську правосвідомість – вид правосвідомості, який являє собою сукупність правових поглядів і почуттів, що безпосередньо стосуються діяльності публічної влади, її оцінки згідно з принципом правомірності та справедливості [5].

Правосвідомість індивіда формується й змінюється під впливом множини чинників, які нерідко сприяють її деформації. Такими зовнішніми чинниками є економічна нестабільність, зниження рівня життя, що обов'язково тягне за собою соціальне розшарування суспільства й загострення проблеми виживання, а це призводить до неконструктивної агресії та духовної деградації особистості. Внутрішніх (або психологічних) чинників є два: незадоволені соціальні потреби, що створюють внутрішній конфлікт особистості і призводять до появи деформованих і аномальних

потреб; наявність асоціальних засобів і шляхів задоволення потреб і їх позбавлення [6].

Правова культура визначається як система позитивних проявів правової дійсності, що концентрує в собі досягнення юридичної науки і практики. Вона є внутрішньою духовною стороною правової системи і пронизує правосвідомість, право, правовідносини, законність і правопорядок, правотворчу, правозастосовну та інші види правової діяльності [7]. Рівень правової культури народу та кожної особистості окремо демонструє досконалість формування України як правової держави. За рівнями та глибиною пізнання правових явищ правова культура поділяється на:

- побутову - характеризується невисоким рівнем узагальнення правових знань, які використовуються особами у повсякденному житті, у міру реалізації суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків;
- професійну - притаманна особам, які спеціально займаються правовою діяльністю, мають глибоке знання законодавства, правильне розуміння принципів права і механізму правового регулювання, професійне ставлення до права та практики його застосування;
- теоретичну – формується у науковців-правознавців як сукупність наукових знань про сутність права, механізм правового регулювання [8].

Ці різновиди правової культури формуються у процесі правового виховання населення шляхом набуття позитивних уявлень, поглядів, цінностей, почуттів та емоцій [8].

Механізм правового виховання особи у духовному внутрішньому зрізі (правовиховний процес особи) можна уявити у вигляді таких стадій:

- накопичення правових знань, правової інформації;
- перетворення накопиченої інформації у правові переконання, звички правомірної поведінки;
- готовність діяти, керуючись правовими переконаннями, тобто поводити себе правомірно, відповідно до закону [9].

Однією з головних цілей правового виховання має стати формування в особи таких якостей:

- знання основних правових приписів та правильного їх розуміння;
- внутрішньої установки на непорушність прав і свобод іншої людини;
- глибокої внутрішньої поваги до права, законів, правопорядку, законності;
- вміння самостійно використовувати знання на практиці, узгоджувати щоденну поведінку з особистим ставленням до реальної дійсності, а свою практичну діяльність – з набутими правовими знаннями;
- навичок поведінки стосовно набутих знань, особливо у конфліктних правових ситуаціях;
- непримиримого ставлення до вчинення будь-яких порушень правових норм [9].

Отже, можна зробити висновок, що синтезуючими чинниками (факторами) формування України є правосвідомість та правова культура. Головними принципами та ознаками правової держави є верховенство права, правова рівність; пріоритет індивідуальних прав людини перед правами будь-якої спільноти; гарантування й охорона прав та свобод людини і громадянина; принцип взаємної відповідальності держави й особи, принцип поділу державної влади на законодавчу, виконавчу і судову; презумпція невинуватості. Великий вплив на формування України як правової держави має правовихновий процес, під час якого у населення формуються якості та позитивні уявлення, погляди, цінності, почуття та емоції, що слугують основою для запуску ефективного механізму реалізації прав та свобод людей та контролю за дотриманням цих прав та свобод.

-
1. Лебедева О.В. Правова держава: поняття та принципи. *Альманах права*, №3, 2012. с. 203-207.
 2. Соломін О.А. Наукові записки НаУКМА. Політичні науки, Т. 134, 2012. с. 3-6.
 3. Конституція України - Розділ II. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>
 4. Наливайко Л.Р. Принцип правової держави як принцип державного ладу України. *Соціологія права*. 2011. № 2.
 5. Черкас М. Є. Чинники, що впливають на формування правосвідомості в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*, № 3, 2016. с. 172-182
 6. Задорожна В. В. Сутність та ознаки правової держави, її прояви в Україні. *Філософія. Культура. Життя*, №40, 2014. С. 185-191.
 7. Макеєва О. М. Правова культура як чинник розвитку правової системи. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*, № 4, 2016. С. 48-53
 8. Попадинець Г. Правова культура як важливий елемент правової систему України. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*, № 782, 2014. С.123–128.
 9. Пунько О. В. Правове виховання як основний чинник формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, № 27(1), 2014. С. 42-46.